

Uden for strafferetsplejen reguleres politiets indgreb af politiloven. Efter politilovens § 7 kan politiet gribe ind for at standse forstyrrelser af den offentlige ro og orden, eller når omstændighederne giver grund til at frygte for sådanne forstyrrelser. Politiet kan endvidere gribe ind for at tage vare på enkeltpersoners eller almenhedens sikkerhed og for at afværge eller standse lovbrud. Politiet kan til varetagelse af disse formål bl.a. visitere personer og køretøjer. Politiets indgreb efter § 7 kan ske for at standse en aktuel og igangværende ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden og for at forhindre eller afværge en sådan. Indgreb forudsætter en konkret og nærliggende fare for ordensforstyrrelser eller enkeltpersoners eller almenhedens sikkerhed. Ved forebyggende indgreb skal der foreligge fare for væsentlige forstyrrelser af den almindelige ro og orden. Bestemmelsen svarer i det væsentligste til bestemmelserne i §§ 4 og 5 i Politikommissionens lovudkast, jf. pkt. 5.1.2. ovenfor.

I den norske politilov § 7 a findes en særlig bestemmelse om visitation for at afsløre våben. Formålet med bestemmelsen er bl.a. at forebygge strafbare handlinger, herunder alvorlig voldskriminalitet ved at udvide politiets muligheder for at opdage ulovlig våbenbesiddelse.

Bestemmelsen blev vedtaget i sin nuværende udformning i juni 2002 på baggrund af politiets positive erfaringer med en lignende midlertidig bestemmelse i politilovens § 10 a, som var blevet indsat i 1999. I forbindelse med evalueringen af den midlertidige bestemmelse i § 10 a fremhævede politiet bl.a., at bestemmelsen fandtes at have en forebyggende effekt, idet den medvirkede til større forsigtighed med at medbringe våben mv. på offentlige steder. Politiet henviste endvidere til, at borgernes reaktioner havde være positive i de tilfælde, hvor bestemmelsen var blevet anvendt. Politiet anbefalede samtidig, at bestemmelsen blev udvidet til at give adgang til ransgning af køretøjer, da det var erfaringen, at våben ofte opbevares i biler mv. i stedet for på personen.

Bestemmelsen i politilovens § 7 a giver politiet adgang til på offentligt sted at visitere person eller køretøj, når der er grund til at undersøge, om nogen er i besiddelse af eller opbevarer våben. Sådant visitation kan kun foretages for at forhindre strafbare handlinger, som krænker nogens liv, helbred eller velfærd, og kun i situationer eller på steder, hvor sådanne strafbare handlinger erfaringsmæssigt finder sted, eller i situationer eller på steder, hvor der er grund til at antage, at nogen planlægger eller forbereder sådanne strafbare handlinger. Med våben menes våben og andre genstande, som er omfattet af våbenlovgivningen, kniv

eller lignende skarpt redskab, som det er forbudt at bære på offentligt sted, jf. den norske straffelovs § 352 a, samt andre farlige genstande, som kan tages i forvaring efter politilovens § 7. Beslutningen om visitation skal træffes af politimesteren, eller den han bemyndiger dertil. Det forudsættes i lovens bemærkninger, at kompetencen til at træffe beslutning om visitation efter bestemmelsen ikke lægges på for lavt niveau. Beslutningen skal nedskrives og være skriftligt begrundet, så vidt muligt før visitationen finder sted. Beslutningen skal gælde for et nærmere angivet tidsrum. Visitationen skal gennemføres så hensynsfuldt og skånsomt som muligt.

Visitation af en person indebærer en ydre besigtigelse af personens krop samt undersøgelse af pågældendes tøj, taske og øvrige håndbagage.

Visitation efter § 7 a kan som anført ske, ”når der er grund til at undersøge, om nogen er i besiddelse af eller opbevarer våben”. Formålet med undersøgelsen skal således være at afdække, om personen bærer våben, og der skal foreligge objektive oplysninger, som kan tyde på, at dette er tilfældet. Det vil sige ydre konstaterbare oplysninger, som kan efterprøves. Det er ikke et krav, at sandsynligheden for at finde våben er større end sandsynligheden for, at den pågældende ikke er i besiddelse af våben. Der skal kunne påvises ”grund til at undersøge” for hver person, der skal visiteres.

Adgangen til at foretage visitation ”i situationer eller på steder, hvor sådanne strafbare handlinger erfaringsmæssigt finder sted” sigter først og fremmest til gennemførelse af stikprøvevisitationer. Visitation ”i situationer eller på steder, hvor der er grund til at antage, at nogen planlægger eller forbereder sådanne strafbare handlinger” sigter til situationer, hvor politiet på baggrund af konkrete oplysninger har grund til at antage, at en strafbar handling planlægges eller er under forberedelse.

Bestemmelsen i § 7 a er bl.a. blevet anvendt ved visitationer i områder ved og inde på restauranter, diskoteker og værtshuse, hvor der erfaringsmæssigt opstår voldelige situationer, hvor der bliver anvendt knive eller andre våben. Bestemmelsen er også blevet anvendt på ”faste mødesteder” for rivaliserende grupper, som erfaringsmæssigt anvender trusler og våben mod hinanden, og i forbindelse med større forsamlinger af rockere på offentlige steder.

Visitationen medfører ikke, at den visiterede får status som sigtet. Findes den pågældende i besiddelse af ulovlige våben, kan der rejses en straffesag efter de almindelige regler i straffeprocessloven.